

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูน เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วม และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูน เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูน เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูน เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล รวมทั้งสิ้น 32 ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูน เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในด้านบทบาทหน้าที่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากประชากร กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 63 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามบทบาทหน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า

1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ย ปรากฏว่า อยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาตามลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุดพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา รongลงไป ได้แก่ การให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และข้อที่ค่าน้อยที่สุด คือ การแต่งตั้งที่ปรึกษา และคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.2 ด้านภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน รongลงไป ได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาและให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าของชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนงานวิชาการ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

1.2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน รongลงไปได้แก่ การแสวงหาแหล่งทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของโรงเรียน

1.2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การประสานความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รongลงไปได้แก่ การประสานงาน

กับผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อมาช่วยสอนในโรงเรียน และข้อที่มีค่าเจ็ลน้อยที่สุด คือ การกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2.4 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบเขตพื้นที่ การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เมื่อพิจารณาตามค่าเจ็ลยมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเจ็ลยมากที่สุด คือ การให้ความเห็นชอบการพิจารณาบรรจุ แต่งตั้ง และโยกย้ายบุคลากรในโรงเรียน และข้อที่มีค่าเจ็ลยน้อยที่สุด ได้แก่ การพิจารณาการเลื่อนขั้น(ความคิดความชอบ)แก่บุคลากรในโรงเรียน

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามบทบาทหน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล โดยเรียงตามลำดับความถี่

2.1 ปัญหาด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีโดยลำพัง สถานศึกษามีการขอคำปรึกษาบางครั้ง แต่ไม่มีการ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงาน การจัดหาสาระหลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น ขาดการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา เนื่องจากสภาพชุมชน ยากจนและมีวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นน้อยมาก และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานมีส่วนร่วมน้อยมากในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรเปิดให้โอกาสคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ควรมีการประชุมสัมมนา และทบทวนความรู้ความเข้าใจตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรเสียสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและสนับสนุนทรัพยากร เพื่อพัฒนาการศึกษา และเข้าร่วมเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกระบวนการ เรียนการสอน และควรมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน

2.2 ปัญหาด้านภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และขาดการมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการน้อย เนื่องจาก

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตน และไม่มีความรู้และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ และส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานวิชาการ และบางครั้งคำปรึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชนที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอแนะ ไม่สามารถนำมาวางแผนงานวิชาการได้

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรจัดประชุม อบรม ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อได้แนวทางในการจัดทำหลักสูตรและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเสียสละเวลาในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น ประชุมวางแผน และร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรแสวงหาความรู้และมีความเชื่อมั่นในบทบาทหน้าที่และกล้าตัดสินใจ เพื่อร่วมกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานวิชาการ

2.2.2 ปัญหาด้านการบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์การใช้งบประมาณให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่องการบริหารงานงบประมาณน้อย פרםแห่งไปมีการจัดหาแหล่งเงินบริจาคเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเองก็ไม่มีความจริงใจในการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนทราบถึงงบประมาณของโรงเรียนเป็นระยะ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมในการบริหารงบประมาณให้มากขึ้น หรือประชุมชี้แจงบ่อยขึ้น และควรมีแผนงานงบประมาณ โครงการขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น มาสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3 ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนขาดการประชุมชี้แจง ความประพฤตินักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้พฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างจริงจัง และยังพบว่าโรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ ห้องน้ำ โต้ะ เก้าอี้ที่ชำรุดและขาดงบประมาณในการสร้างอาคารเรียน

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ยากจนให้ทั่วถึง จัดหาสถานที่ อาคารเรียนให้เพียงพอ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนที่ชำรุด ห้องน้ำเก่าและทรุดโทรม รวมทั้ง โต้ะ เก้าอี้ ชำรุดและมีจำนวนจำกัดไม่

เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและการใช้งาน และ โรงเรียนควรปรับปรุง ซ่อมแซมให้อาคารเรียนและอาคารประกอบ ห้องน้ำ ถนน โถง เก้าอี้ที่ชำรุดพร้อมทั้งหางบประมาณในการสร้างอาคารเรียน

2.2.4 ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอย่างมากในการพิจารณาคัดเลือกคุณสมบัติของบุคลากรที่จะบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย หรือ วิชาเอกใดที่จะมาทดแทนตำแหน่งเก่า และ โรงเรียนก็ยังไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมให้มากในการพิจารณาคัดเลือกคุณสมบัติของบุคลากรที่จะบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย หรือ วิชาเอกทดแทน และควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรในโรงเรียน

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยแยกอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 อภิปรายตามบทบาทหน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้รับการแต่งตั้ง หรือการร้องขอจากโรงเรียนมากกว่าการเลือกตั้ง และโรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาเท่าที่ควร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงไม่ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนทักษะความรู้ ขาดทักษะในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ซึ่งการบริหารสถานศึกษาจะให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควร มีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น โดยในส่วนของสถานศึกษา ควร มีบทบาทในการ

ส่งเสริมภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะเข้ามามีส่วนร่วมสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547:22) ซึ่งตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ส่งผลมาสู่สาระแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 29 กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ผู้จักเล็งกฎมปีญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความ ร้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และสถานศึกษา

ต้องบริหารงานและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้ตรง ตามแนวดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล จึงจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจในการบริหารจัดการของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้นำเสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในขั้นตอนการสร้างกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนจากหลายๆ ฝ่ายในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ช่วยและเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม เพราะการที่มีผู้ร่วมคิดร่วมสร้างกิจกรรมร่วมกัน หลายอย่างตั้งแต่ขั้นตอนของการริเริ่มคิด ริเริ่มทำ จะทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน เป็นหุ้นส่วนซึ่งจะทำให้มีความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่อไปของการดำเนินงาน ขณะที่ ปราโมทย์ แสนกล้า (2542) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในเรื่องการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนนั้นควรมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยศึกษาเอกสาร คู่มือ ศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จและรับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ในทำนองเดียวกันกับ สวัสดิ์ วงศ์วัจนสุนทร (2541) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการ โรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนนั้น คณะกรรมการส่วนใหญ่ได้ร่วมวิเคราะห์นโยบาย เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาและสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียนซึ่งเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งได้กำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในสถานศึกษาส่วนการที่คณะกรรมการไม่มีส่วนร่วม

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการกับเกณฑ์มาตรฐานของ โรงเรียน นั้น อาจเนื่องมาจากการประชุมปรึกษาหารือกันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะปรึกษาหารือเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในการแสวงหาแหล่งทุนและ ทรัพยากรมาช่วยพัฒนาโรงเรียน

ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะทางครอบครัวที่ค่อนข้างยากจน ต้องประกอบอาชีพที่พึ่งพาตนเองเป็นหลัก และมีระดับความรู้อยู่ในเกณฑ์น้อย ทำให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดความมั่นใจในความรู้ ความสามารถของตนจากข้อมูลที่ได้ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 36-40 ปี วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพทำสวนมากที่สุด มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ของ ดิขสิทธิ์ ผลจันทร์งาม (2540) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในชนบทฐานะ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนค่อนข้างยากจนผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ค่อนข้างน้อยหาได้ยาก ถึงจะมีวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่อนข้าง น้อยหาได้ยาก ถึงจะมีวิทยากรที่มีความรู้ อยู่บ้างก็เชิญมาให้ความรู้แก่นักเรียนได้ยากลำบาก เนื่องจากวิทยากรเหล่านั้นต้องประกอบอาชีพส่วนตัว ค่าตอบแทนที่รัฐจัดให้ไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยังขาดทักษะในการถ่ายทอดวิชาการทำให้ไม่สามารถสนับสนุนการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลการรายงานผลการดำเนินการ ตามแผน ว่าได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด และรายงานผล เมื่อสิ้นสุดแผน สิ้นสุดโครงการ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ ความสำคัญ มีความพร้อมและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนทุก ขั้นตอนจนถึงขั้นสุดท้ายคือ การติดตามประเมินผลและรายงานผล ดังที่ สุรพล ไกรวัณิช (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ที่พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วม ในการวางแผนด้านนโยบาย กระบวนการ การประเมินผล และควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุก ขั้นตอน ส่วนประเด็นข้อเสนอแนะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมติดตามผล การดำเนินงานตามแผนนั้น แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจใน

หน้าที่ของการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างดีว่าตนเอง ควรจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโรงเรียนจนถึงกระบวนการและขั้นตอนสุดท้าย คือการมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานตามแผน การประเมินผลและการรายงานผล ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่ได้กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือ การกำกับ ติดตามการประเมินผล และการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผน

ส่วนในด้านการบริหารงานงบประมาณนั้น พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาตะลอบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การบริหารงานงบประมาณส่วนใหญ่เป็นเรื่องของโรงเรียนไม่ยอมมากำก่ายให้โรงเรียนดำเนินการบริหารจัดการเอง โดยเน้นความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังในเรื่องที่ว่า โรงเรียนจะจัดการด้านการเงินอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ มาโนช เกิดเกลื่อน (2546) เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีผลการวิจัยพบว่า ด้านงบประมาณโรงเรียนดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจสอบการจ้างมีการตรวจสอบการจ้างและตรวจรับวัสดุพัสดุและผู้เกี่ยวข้องเป็นกรรมากรร่วมรับผิดชอบ ในขณะที่ มณีวรรณ สัทธิกาลูก (2542) ได้ศึกษาการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการดำเนินงานตามแผน ส่วนการมีส่วนร่วมเสนอแนะแหล่งงบประมาณเพื่อการสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนนั้น ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรืองบประมาณ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้การดำเนินงานใดๆ ก็ตามถ้าหากขาดเงินหรืองบประมาณเข้ามาสนับสนุนการบริหารจัดการแล้วก็จะทำให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และสอดคล้องกับ ลิขสิทธิ์ ผลจันทร์งาม (2540) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือการจัดทำแผนหรือโครงการที่ต้องมีการใช้เงินหรืองบประมาณ ร่วมกับชุมชนวางแผนกำหนดแนวทางในการแสวงหาเงินทุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ ประชุมปรึกษาหารือเสนอแนวทางในการจัดทำแผนของงบประมาณ โครงการที่ต้องใช้เงินหรืองบประมาณ กรรมการ

โรงเรียน ควรสนใจศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านภารกิจจัดการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการโรงเรียน และเสนอแนะให้หน่วยงานและ โรงเรียนที่รับผิดชอบจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะการถ่ายทอดวิชาการแก่วิทยากรภายนอกที่จะให้ความรู้แก่นักเรียน

ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่า การให้ความเห็นชอบในรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียน การกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การนำเสนอความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา การเป็นตัวแทนของโรงเรียนขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การประสานความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การประสานงานกับผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อมาช่วยสอนในโรงเรียน มีผลต่อการจัดการศึกษาอย่างมากต่อสถานศึกษา ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ(2546:64) ได้กำหนดกรอบแนวคิดว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและจรรโลงอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจากผลการวิจัยในครั้งนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การเป็นตัวแทนของโรงเรียนขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ และมีส่วนร่วมเป็นตัวแทนของมีการประสานความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโอกาสต่างๆ เช่นการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน การประชุมผู้ปกครองนักเรียน และการประสานงานกับผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อมาช่วยสอนในโรงเรียน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยมีความต้องการเข้ามาเป็นตัวแทนของชุมชนเพื่อประสานความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และประสานงานกับผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญ เพื่อมาช่วยในการเรียนการสอนของโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของเอกราช จัตรีใจคำ (2542)

ซึ่งพบว่า กรรมการส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมเพื่อเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อจัดกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน การสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การประสานงานให้โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านชุมชนในเขตบริการ โรงเรียนและการประสานงานกับโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน การดำเนินงานจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ตลอดจนถึงภารกิจด้านต่างๆ ที่ได้ดำเนินการมาในรอบปีการศึกษานั้นเนื่องจากภารกิจที่สถานศึกษาดำเนินการมาในรอบปีการศึกษานั้นส่งผลกระทบต่อบุคลากรของชุมชนโดยตรง คณะกรรมการซึ่งเป็นสื่อกลางหรือตัวแทนชุมชนย่อมต้องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจการศึกษาให้ชุมชนได้รับรู้ ดังนั้นก่อนที่จะประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับรู้ถึงผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาคณะกรรมการจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการดำเนินงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงไรมีอุปสรรคปัญหาอะไรบ้าง หากมี แผนงาน โครงการ ปฏิบัติต่อเนื่องในปีการศึกษาต่อไปจะต้องปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหน กล่าวโดยสรุปคือ การประเมินผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาจะมีวิธีการประเมินผลอย่างไร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ในทำนองเดียวกันกับ บุญเลิศ ทิพจร (2544) ซึ่งศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมตามทัศนะของบุคลากรในชุมชนอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชุมชนมีความพร้อมและต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน

ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนยังไม่มีโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และยังไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากหลากหลายอาชีพ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ที่ประถมศึกษาตอนปลาย และมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบการพิจารณาบรรจุ แต่งตั้ง และโยกย้ายบุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 และการพิจารณาการเลื่อนขั้น(ความดีความชอบ)แก่บุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.33 จากข้อมูลที่ได้ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับบุคลากร เนื่องจากไม่มีความรู้ รวมทั้งการมี

ส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านต่างๆ และต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการเรียนการสอนวิชาศิลปะ เกษตรกรรม หัตถกรรม ผู้ศึกษาเห็นว่า การบริหารงานบุคลากร แต่เดิมเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว กรรมการโรงเรียนเดิมมีบทบาทหน้าที่เพียงร่วมแต่งตั้งที่ปรึกษาเท่านั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการ โรงเรียน คือ แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมาย นอกเหนือจากนี้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ โรงเรียน พ.ศ.2539 ไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลไว้แต่อย่างใด แต่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษามะฮ่องถาน เขต 2 อภิปรายตามบทบาทหน้าที่และภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ปัญหาด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีโดยลำพัง โรงเรียนมีการขอคำปรึกษาบางครั้ง แต่ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงาน การจัดทำสารหลักสูตรสถานศึกษาก็ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยมากในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนและขาดการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพชุมชนยากจนและมีวิทยากรภายนอก หรือครูที่ปรึกษาท้องถิ่นน้อยและไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการต่างๆ เพื่อดำเนินงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทในการดำเนินงานในโรงเรียนค่อนข้างน้อย อาจมีสาเหตุมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควรจะเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ ตัญญาเสน (2546) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาดำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยทั่วไปชุมชนไม่มีความเข้าใจในนโยบาย แผนกิจกรรม โครงการและความต้องการของโรงเรียน ทั้งโรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งได้ผลใกล้เคียงกับ มัทธนา เป็งจันทร์ (2544) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสันทราย พบว่า

ปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสันทรายคือ การขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และขาดความรู้เกี่ยวกับการวางแผน โครงการการจัดการ และในขณะที่ เอกราช ภัทรใจคำ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการ โรงเรียนของคณะกรรมการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กรรมการ โรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำให้ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการ โรงเรียนให้เกิดการพัฒนาเท่าที่ควร

2.2 ปัญหาด้านภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และขาดการมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ น้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีความมั่นใจในการ เสนอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของตน และไม่มีความรู้และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานวิชาการ และบางครั้งคำปรึกษา หรือข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการของชุมชนที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะ ก็ไม่สามารถนำมา วางแผนงานวิชาการของโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิต ไชยลังการ (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทำแผนพัฒนา โรงเรียน แห่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียน ไตรมิตร อำเภอคอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้แสดง ความคิดเห็นหรืออาจจะคณะกรรมการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะมีทัศนคติว่ามีความรู้ น้อยกว่าครู และสอดคล้องกับ วรารณ วัฒนเสนา (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตำบลบ่อแก้ว อำเภอละมั่ง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยทั่วไปชุมชนไม่มีความเข้าใจใน นโยบาย แผนกิจกรรม โครงการและความต้องการของโรงเรียน ทั้งโรงเรียนยังเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกันบ้างน้อย ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือชุมชนได้ทราบในกิจกรรมหรือในกิจกรรมโครงการที่ต้องการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ โดยโรงเรียน เข้าใจถึงการไม่มีเวลาของชุมชนเพราะต้องไปประกอบอาชีพและคณะกรรมการไม่กล้าเสนอแนะ ทำนองเดียวกันกับ ดิจสิทธิ์ ผลจันทร์งาม (2540) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ที่พบจากความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า มีปัญหาด้านการขาดการกำกับ ติดตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้ไม่ทราบความก้าวหน้า ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการ โรงเรียนไม่มั่นใจในความรู้ความสามารถของตน

2.2.2 ปัญหาด้านการบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ การใช้งบประมาณให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในเรื่องการบริหารงานงบประมาณน้อย พร้อมทั้งไม่มีการจัดหาแหล่งเงินบริจาคเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเองก็ไม่มีความจริงใจที่จะเปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้าร่วมตรวจสอบการบริหารงบประมาณ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม ผัคแสน (2540) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงิน งบประมาณของโรงเรียน คณะกรรมการไม่เข้ามามีและ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและงบประมาณของโรงเรียน อีกทั้งยังคิดว่าตนเองมีความรู้ไม่เพียงพอในด้านนี้มาก่อนเกรงว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับ เอกธราช ฉัตรใจคำ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอพร้าว ซึ่งพบว่า กรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่โดยเฉพาะในส่วนที่มาจากชุมชนขาดความสนใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการบริหารงานการเงิน จึงไม่สามารถให้คำปรึกษาเสนอแนะได้ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนคือ กรรมการโรงเรียนไม่ค่อยมีเวลาที่จะติดตามและดูแลการจัดการพัฒนาด้านต่างๆ ของโรงเรียนร่วมกับคณะครู ได้อย่างเต็มที่ กรรมการโรงเรียนไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและงบประมาณของโรงเรียน โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับกรรมการโรงเรียน เหมะมองว่ากรรมการโรงเรียนเป็นบุคลากรนอกโรงเรียน ซึ่งจริงๆ แล้วโรงเรียนน่าจะให้ความสำคัญและมองเห็นว่ากรรมการโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โรงเรียนไม่ได้แจ้งข้อมูลสถ. ปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคและความต้องการที่แท้จริงแก่กรรมการโรงเรียน

2.2.3 ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนขาดการประชุมชี้แจงความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับรู้พฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างจริงจัง และยังคงพบว่าโรงเรียนมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ ห้องน้ำ โถะ แก้วที่ชำรุดและขาดงบประมาณในการสร้างอาคารเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิม นิลแก้ว (2542) ที่พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนได้มีส่วนร่วมเผยแพร่ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์โรงเรียน ส่วนประเด็นคณะกรรมการสถานศึกษา ไม่มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ และแสดงความคิดเห็นใน

การมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบตามโครงการและการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนนั้น อาจจะไม่ดีเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประชุมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ หรือไม่ก็มาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเองที่อาจจะไม่ค่อยมีเวลาว่างเพียงพอที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นในเรื่องเหล่านี้

2.2.4 ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมน้อยมากในการพิจารณาคัดเลือกคุณสมบัติของบุคลากรที่จะบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย หรือ วิชาเอกใดที่จะมาทดแทนตำแหน่งเก่า และโรงเรียนก็ยังไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร เนื่องจากไม่มีความรู้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิลลิตซ์ ผลจันทร์งาม (2540) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนเสนอแนะให้มีการประชุม อบรม ซึ่งแจ้งถึงบทบาทหน้าที่ขอบเขตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและความเข้าใจที่ตรงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษารับรู้การบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยเสนอแนะต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละออบ เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ใ้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้เปิดโอกาส เปิดใจให้กว้าง ยอมรับศรัทธาและให้เกียรติคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เวลาที่มีการประชุมปรึกษาหารือ หรือไม่ก็มาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเองมีความคิดและทัศนคติที่ว่า ไม่มีความรู้เท่าเทียมกับครูในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูจะต้องเปิดใจให้กว้าง ยอมรับ ศรัทธาและให้เกียรติต่อ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน จึงจะทำให้การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการในการพัฒนาความรู้ตามบทบาทหน้าที่ที่ระบุไว้ได้กำหนดไว้อยู่มาก ดังได้กล่าวมาแล้ว เพื่อให้มีการพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดให้มีการประชุม อบรมสัมมนาถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543
2. โรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ ควรให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากกว่าเดิม โดยการเผยแพร่ข่าวสารด้านการศึกษาดังกล่าวถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
3. รัฐควรจัดให้มีงบประมาณสนับสนุนค่าตอบแทนการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความเหมาะสม เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. โรงเรียนและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการประชุมสัมมนาในระดับตำบลหรือระดับอำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนหรือระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของตน
5. โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ไม่ควรปิดกั้นทางความคิด เพื่อให้บังเกิดผลในการพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
6. โรงเรียนควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาดูงานในโรงเรียนที่การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโรงเรียนที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยการศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาละอูน เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 เกี่ยวกับความเหมาะสมของแต่ละบทบาทที่กำหนดให้
2. ควรมีการศึกษาหารูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้เป็นรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่